22

308

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALI
DE
Emtionis venditionis & alie-nationis natura ac differentia ad *l.* LXVII. *D. de V.*

QUAM

AUSPICE DEO TER OPT. MA

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

FREDER. ADOLPHI LAMPE

S. S. Theol. Doct. Ej. & Hiſt. Eccl. Prof. C

NEC NON

Ampliſſimi Senatus Academici conſenſu, &

Facultatis JURIDICÆ decret

PRO GRADU DOCTORA

Summiſque in UTROQUE JURE H

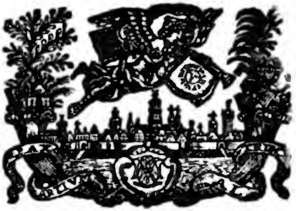
legiis rite ac legitime conſequet

Publico examini ſubjicit

ANDREAS FLORENS RIVINUS Lipſ.

Ad diem 22 Novembris, *loco horiſque ſolitis.*

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO EMANUELE

TRAJECTI ad RHENU

Apud GUILIELMUM vande W ER,

demiæ Typographum. MDCCXXVI.

Digitized by Google

Digitized by Google

3:9

Conſpectus Diſſertationis.

§. I. *Antiquis temporibus venditionis & alienationis vocabula confundebantur. Quæ ejus rei cauſſa?* II. *Optime hæc diſcernit Ulpianus lege noſtra, cujus ultima verba a venditione rerum mancipi illuſtrantur.* l. 17. D. de A. vel A. P. *explicatur.* III. *Sublatis harum differentiis ſupereſt tamen adhuc diſcrimen. Illuſtrantur priora verba legis.* IV. l. 29. §. 1. D. de ſtatu liber. *explicatur.* V. *Venditionis definitio. Ejus requiſita.* VI. *Absque re niſi ſpei non datur venditio. Hugo Donellus notatus. Satius eſt in definitione venditionis rei, quam mercis appellatione uti.* VII. *De pretio rei venditæ, quid in XII. Tabb. ſancitum ex* jure *Attico, Contius notatus. Quamdiu partes ab emtione venditione diſcedere poſſint.* VIII. *Res ſi poteſtatem tradendi habeat venditor præciſe tradenda.* IX. *In traditione conſideratur actum & effectus. Aliud eſt tradere aliud dare. Si rem tradere nequit venditor, Diſſenſus Dd. & quid in Praxi.* X. *Separanda perfectio contractus ab ejus conſummatione & in genere emtio à venditione* XI. *Quando &* XII. *Quibus modis contingat alienatio? Textus de mutuo, de rebus dotalibus æſtimato datis & alii explicantur.* XIII. *Omittendo non ſemper alienatur* XIV. *Exceptio alia in fiſco ex* l. 45. pr. D. de jur. fiſc. *cui nec obſtat* l. 26. D. eod. *alia in pupillo.* XV. *In traditione & uſucapione hodie natura alienationis haud ſoluitur. Senſus* l. 20. Cod. de pact. *præcipue* XVI *in contractu.* XVII. *Mero Jure Nat. traditio in transferendo dominio non requiritur* XVIII. *Diſſentientium argumenta refutantur* XIX *qui rem alienam vendit alienat.* l. 7. § 3. D. de curat. furioſ. *explicatur.* XX. *Generalis regulæ, quibus venditio ab alienatione diſcerni poſſunt. Quando res ſit vendita, ſed non alienata. Quid deſideretur ex Conſt Carol. V. & Jure Sax.* XXI. *Venditor ante judicialem traditionem rem valide oppignorare poteſt Diſſ. Gerh. Titius.* XXI. *Quid ſan-*

Digitized by Google

acitum ſit & obtineat in Jure Feud. aliorumque ſtatutis & conſuetudinibus Caſus quidam, quando res dicatur vendita, ſed non alienata. XXIII. *De periculo & commodo rei tam venditæ & alienatæ, quam venditæ & non alienatæ.* XXIV. *Explicatæ* l. 12. ſeq. D. de P. & C. R. V. *&* XXV. l. 6. D. de cauſſ. dat. cauſſ. non ſecut. *Gudelinus notatus.* XXVI. *Qu. an per Conſt. Carol. V. & Jus Sax. intuitu commodi & periculi quid ſit immutatum?* XXVII. *Commoda ſpectant ad eum, quem ſequuntur incommoda, niſi partes aliter conuenerint. Quid in dubio ſit ſtatuendum explicatur.* l. 34 D. de contr. emt. XXVIII. *ad quid actio emti & venditi tendat. Perfecta emtione theſaurus ſpectat ad emtorem.* XXIX. *Sententia Scab. Lipſ.*

DISPU-

DISPUTATIO JURIDIC

INAUGURALIS

DE

Emtionis venditionis & alienationis natura ac differentia *ad l.* LXVII. *D. de V. S.*

Ulpianus *lib.* 76. *ad Edict.*

Alienatum non proprie dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet: venditum tamen recte dicetur.

§. I.

Antiqui Romani, quamdiu omnem fere alienationem per venditionem celebrabant, emtionis & venditionis vocabulo alienationem comprehendiſſe videntur. Docet hoc Varro *l.* 11. *de re ruſtic. cap.* 10. *In emtionibus*, dicens, *dominſum legitimum ſex fere res perficiunt, ſi hereditatem juſtam adiit; ſi ut debuit mancipio ab eo accepit, a quo Jure Civili potuit: aut ſi in jure ceſſit, cui potuit cedere, & id ubi oportuit; aut ſi uſucepit; aut ſi e præda ſub corona emit; tumue cum in bonis ſectionene cujus publice venit.* Deinceps quoque fabulis antiquis ſublatis horum verborum ſignificatus non ſemper rite diſtinctus, quin po

tius alienatio interdum in ſtrictiori ſenſu pro emtione & venditione accepta fuit, vti ex *l* 1. *Cod. de jur. emphyteut.* juncto § 3. *Inſt. de locat. & cond.* luculenter apparet. Interdum etiam, quando eadem ... in alienationibus, quæ eſt in emtione & venditione, ex ... interpretatione Jctorum obtinuit, vt quod in venditio... dicitur, habeat etiam locum in quibuscunque alienationum ...us., recepta in vſu juris interpretandi methodo, qua, vti ...arcellius in libro Benedictorum, vt recte conjicit Bertrandus, ait, *juris interpretes frequenter utuntur ſingulari appellatione, cum plura generis ejusdem ſignificare velint l.* 158. *D. de V. S.* Id quod ex *l.* 8. §. 11. *D. qui mod. pign. ſolu. l.* 29. §. 1. *D. de ſtat. liber. l.* 23. §. 1. *D. de liber. cauſſ.* & ſimilibus firmatur. Conſpirat cum his quoque vulgaris acceptio hujus vocis, ſic etenim Seneca de *benef. l.* v. *cap.* x. inquit, *Venditio alienatio eſt, & rei ſuæ jurisque in ea ſui in alium tranſlatio.*

II.

Accurate autem venditionis & alienationis differentiam obſeruauit Ulpianus, in lege noſtra: ſiquidem non absque diſcrimine dicit, alienatum proprie non poſſe dici, quod adhuc in dominio venditoris manet, ſed venditum recte appellari. Ei enim vulgaris aliorum confuſio ſatis erat cognita; ſed vt decebat Jurisconſultum, proprietatis verborum peritiſſimum, quemque Voſſius *de arte Grammatica lib.* III. *c.* 7. *bonum latinitatis auctorem* vocat, memor fuit differentiæ inter dominos, apud quos res ex jure Quiritum vel tantum in bonis reperiatur, numque res mancipi an nec mancipi ſit vendita. Illius enim dominium mancipatione, hujus traditione proprie acquirebatur teſte eodem Ulpiano *in Frag. Tit.* XIX. §. 5. & 7. & Paulo his verbis filium ſuum inſtruente *l.* 1. *recept. ſent. tit.* 13. §. 4. *Si id, quod emtum eſt, neque tradatur, neque mancipetur, venditor cogi poteſt, vt tradat aut mancipet*; pro natura ſcilicet rei, vti exacte docet ſubtiliſſimus hujus ævi Jctus & muneris dignitate Illuſtris Corn. van Bynckershoek *de reb. mancip. & nec mancipi cap.* IV. *in fin.* Confirmat quoque hoc Gajus *in l.* 48. *ff. de donat.* ſcripſerat enim in *interpret. ll.* XII. *Tabb.* vt erudite conjicit Jacob. Gothofredus *ad ll.* XII. *Tabb. p.* 210. *in mancipationibus vel traditionibus rerum quodcunque pactum ſit, id valere manifeſtiſſimum eſt:* vt hæc duo quoque junguntur in *l.* 4. 5. 7. *Cod. Theod. de donat.* Verum ſublatis rerum

man-

mancipi & nec mancipi item nexus mancipi & traditionis differentiis, a Triboniano mancipationis nomen detractum videtur: vel certe ſcripſerat tantum Gajus in mancipationibus. Nam de mancipationibus erat tantum lex XII. Tabb. Uſucapio vero & in jure ceſſio communia & mancipi rerum & nec mancipi adipiſcendi dominium erant remedia §. 8. *&* 9. *dict. T.* XIX. *Frag. Ulp.* Si igitur res mancipi erat vendita & tradita, neque tamen mancipata, neque in jure ceſſa, neque anno res mobilis vel biennio imm[illegible]bilis poſſeſſa, ea in bonis quidem emtoris erat, ex jure Quiritum autem venditoris, Ulpianus §. 16. *Tit.* I. *Frag.* i. e. vti lex noſtra [illegible] ur, res vendita, ſed non alienata proprie dici poterat: quod tamen [illegible] ſatis obſeruauit Contius *diſput. l.* I. *cap.* XIII. *p.* 184. Non [illegible] a niſeſte hoc diſcrimen idem Ulpianus indicat *in l.* 17. *D.* [illegible] *Poſſ.* vbi *differentia inter dominium & poſſeſſionem hac eſt*, inquit, *quod dominium*, Quiritum ſcilicet, *nihilominus ejus manet, qui dominus eſſe non vult*; i. e. qui modo naturali rem mancipi ſolummodo in alterum transfert; *poſſeſſio autem recedit* in bonis nempe alterius res eſſe incipit, *vt quisque conſtituit nolle poſſidere* h. e. tradit: & hoc ipſum ex collatione inſcriptionis noſtræ legis cum præſenti certo certiu[s] apparet. Quod antiquæ tamen ſubtilitatis ludibrium *in* §. 40. *Inſt. de R. D. l.* 9. §. 3. *D. de A. R. D. l. un. Cod. de nud. Jur. Quir. toll.* [illegible] *tit. Cod. de vſucap. transfr.* merito Juſtinianus ſuſtulit.

III.

Supereſt tamen adhuc quoque diſcrimen inter venditionem & alienationem. Aliud enim eſt vendere, aliud alienare. Vendere eſt conſentire, vt res cum pecunia commutetur: *alienare dominium cum ſua cauſſa ad alium transferre, qua eſſet futura, ſi apud nos ea re manſiſſet l.* 67. *D. de contr. emt.* ſeu *eſt omnis actus, per quem dominium transfertur l.* I. *Cod. de fund. dol.* Et hoc eſt, quod lex noſtra negatiue declarat: *alienatio non proprie dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet.* In genere igitur, quoties quid ex vnius patrimonio, ita in alterius transfertur, vt illud minuatur, hoc augeatur, ſiue res ſit, ſiue poſſeſſio, ſiue jus, id omne alienatio vocatur. Goedd. *ad l.* 28. *n.* 8. *D. de V. S.* Sic quoque in *l.* 7. §. 3. *de reb. eor. qui ſub tut.* venditio non ſolum ab alienatione, verum etiam ab aliis contractibus accurate diſtinguitur, & in §. 3. *Inſt*

Digitized by Google

de locat. & cond. inter modos alienandi refertur, ac in *l. 9. Cod. de pact. inter emt. & vend.* idem contractus ab alienationis contractu expreſſis verbis ſeparatur; nec non in *§. 2. Inſt. de E. & V. l. 1. D. de contr. emt. l. 1 §. 2. D. de rer. permut. l. 5. §. 1. D. de praeſcr. verb.* à permutatione & *pr. § 4. Inſt. de locat. cond. & l. 1. §. 2. D. eod.* a locatione conductione & denique *§. 3. Inſt. eod.* ab emphyteuſi, quæ non procul ab alienatione diſtat *Nov. 7. cap. 1.* ac in *l. 1. §. 1. D. de Off. Procurat. Caeſ.* à donatione & tranſactione ſecernitur.

I V.

At obſtare videtur *l. 29. §. 1. D. de ſtat. liber.* vbi Pomponius ait: *Sed veriſſimum eſt, quod Ariſto Celſo reſcripſit, poſſe dari pecuniam heredi ab inteſtato ſecundum quem ſententia dicta eſt. Quoniam Lex XII. Tabb. emtionis verbo omnem alienationem complexa videretur, non intereſſe quo genere quisque dominus fieret & ideo hunc quoque ea lege contineri ſecundum quem ſententia dicta eſt & liberum futurum eum, qui ei dediſſet pecuniam.* Quibus verbis illud ſignificat, cum lege XII. Tabb. cautum ſit, vt ſi is, cui libertas ſub conditione dandæ pecuniæ relicta eſt, ante ſolutam pecuniam venditus fuerit, ſeruum hunc eam pecuniam quandocunque poſtea emtori dando ad libertatem peruenire. vid. Joh. Robert. *in Animaduerſ. J. C. l. 1. cap. 7.* de qua re certiores adhuc nos reddit Vlpianus *Tit. 11. de ſtat. liber. §. 2. Statu liber ſeu alienetur ab herede ſiue ſuſcipiatur ab aliquo* (vel potius vſucapiatur, vti veriſimiliter hunc locum Cujac. *Obſ. L.* XIII. *c.* 16. juncta *l. 2. pr. D. de ſtat. liber.* emendat, quocum Ampliſſ. Schult. in *Jurispr. vet. Antej. p.* 571. conferatur;) *libertatis conditionem ſecum trahit.* & § 4. *ſub hac conditione liber eſſe juſſus, ſi decem millia heredi dederit & ſi ab herede abalienatus ſit, emtori dando pecuniam ad libertatem perueniet. Idque Lex XII. Tabb. jubet.* Statu enim liber parendo conditioni in perſona emtoris, perueniet ad libertatem. Non ſolum autem ſi venerit hæc conditio ad eum tranſit, qui emit, verum etiam ad omnes, qui quoquo jure dominium ſtatu libri nacti ſunt. Siue igitur legatus ſit tibi ab herede ſtatu liber, ſiue adjudicatus, ſiue vſucaptus à te, ſiue traditus vel alio jure tuus factus, ſine dubio dicemus eum parere conditioni in perſona tua poſſe *l. 6. §. 3 D. de ſtat. liber.* Vſusfructus tamen alienatio conditionem ſtatu liberi ſecum non trahit *l. 7. D. eod.* i. e. conditio impleri non poteſt in

312

in perſona ejus, qui vſumfructum, ſed in perſona tantum ejus, qui proprietatem emit. Cujacius *Obſ. L.* XIII. *cap.* 16. Vnde igitur hæc lex non pro regula, vt perperam quidam ſtatuunt; ſed pro exceptione potius in ſtatu liberis eſt habenda conf. Joh. Robert. *c. l. cap.* 8. Wiſſenb. *Exercit. D. diſp.* 34. *l.* 18. *theſ.* 1. & Ioh. Schilt. *Exercit. ad D. Exercit.* XXX. *Lib.* XIIX. *tit.* 1. §. 23. *p.* 247. Statu autem liberos venundari poſſe Leges XII. Tabb. putaſſe ait Modeſtinus *lib.* 9. *diff. l.* 25. *ff. de ſtat. liber.* ſcilicet, quod non ſpeciali in id capite vt liceret expreſſerunt, ſed tacite indicarunt & præſuppoſuerunt vid. Iacob. Gothofred. *ad LL. XII. Tabb. p.* 104.

V.

Eſt autem venditio, vt ad rem nos accingamus, contractus Iuris Gentium, bonæ fidei, de re cum dominio ſimiliue jure pro certo pretio tradenda, vltro citroque producens obligationem *l.* 19. D. *de V. S.* Dicitur Iuris Gentium *l.* 5. D. *de J. & J.* & *l.* 1. §. 2. *de contr. emt.* quoniam hic contractus, licet actionem i. e. vim acceperit à Iure Ciuili, ab eo tamen non habet formam nouam, quin eſt relictus in ſimplicitate naturali & nullam deſiderat ſolemnitatem, ſed ſolo conſenſu peragitur *l.* 2. §. 2. D. *eod.* & *Tit. Inſt. de oblig. ex conſ. conſ.* Noodt. *Tom* II. *p.* 386. vnde deportatus, qui jure ciuitatis non fruitur, jure tamen gentium vtitur, emit & vendit *l.* 15. *pr.* D. *de interd. & relegat. l.* 17. §. 1. D. *de pœn.* Solus tamen conſenſus haut ſufficit, ſi lex contractus vult, vt emtio & venditio in ſcriptis conficiatur *pr. Inſt. de E. & V. l.* 17. *Cod. de fid. inſtr.* In eo igitur differt hic contractus ab iis, qui re perficiuntur, vt patet ex *tit. Inſt. quib. mod. re contr. oblig.* imo etiam a permutatione, quæ vicina eſt emtioni *l.* 2. D. *de rer. permut. l.* 5. §. 1. D. *de præſcr. verb. l.* 62. D. *de jur. dot.* & quæ ex re tradita demum initium obligationi præbet *l.* 1. §. 2. D. *de rer. permut.* Idcirco etiam in emtione & venditione nec ſcriptura, niſi melioris probationis gratia *l.* 4. D. *de pign.* nec præſentia contrahentium opus eſt, vt ſubſtantiam capiat obligatio, ſed ſufficit eos, qui negotia gerunt conſentire *Inſt. de Oblig. ex conſ. l.* 2. §. 1. *ſeq.* D. *de O. & A.* & *l.* 1. §. 2. D. *de rer. permut.* Bonæ fidei appellatur, quia omiſſis probationum vinculis vna pars plerumque in ſola alterius voluntatis declaratione acquieſcit; vbi bonæ fidei venditorem nec commodorum ſpem augere,

Digitized by Google

nec commodorum cognitionem obſcurare oportet. Val. Max. *L.* IIX. *cap.* 2. *n.* 1. Id quod ratio dictitat & legibus ciuilibus eſt repetitum. Dolum enim malum a ſe abeſſe præſtare venditor debet; qui non tantum in eo eſt, qui fallendi cauſſa obſcure loquitur; ſed etiam, qui inſidioſe obſcure loquitur *l.* 43. §. 2. *D. de contr. emt.* & *dolum malum ſemper abeſſe oportet in judicio emti, quod bonæ fidei eſt*, reſpondit Pomponius in *l. 6. §. fin. D. de A. E. & V.* Egregia de hoc loco tradit Ampliſſ. Everard. Otto, Academiæ hujus Decus in *Diſſert. de dolo bono cap.* 2. §. 12. *&* 13. *p.* 543 *ſeq.* Vnde cum quis agrum vendidiſſet, dicens fundi jugera decem & octo eſſe: & quod ejus admenſum erit ad ſingula jugera certum ſtipulatus eſſet: viginti inuentis, pro viginti deberi pecuniam reſpondit Paulus in *l.* 40. §. 2. *D. de contr. emt.* In his enim ſi diſſenſus inter partes oritur, libera poteſtas judici ex bono & æquo æſtimandi, quid alterum alteri præſtare oportet, merito relinquitur §. 28. *&* 30. *inſt. de act.*

V I.

Venditionem autem absque re non dari in confeſſo eſt, niſi emtionem ſpei excipias, quam incerti boni nomen Seneca vocauit. Eorum enim, quæ in rerum natura, aut hominum commercio non exiſtunt, aut nominatim prohibita non datur venditio. *l.* 57. *D. de contr. emt l.* 34 §. 1. *D. eod. l.* 1. *&* 2. *Cod quæ res export. non deb.* Nec ſatis mirari poſſumus, cur Hugo Donellus *lib.* XIII. *cap.* 1. *n.* 38. *l.* 8. *de contr. emt.* non idem confirmare ſtatuat his verbis; *quod cum dicimus, non hoc intelligi debet, ſine re, quæ ſit in rerum natura aut hominum commercio; ſed ſine re, quæ verbis conuentionis exprimatur, quam venditor pro exiſtente & priuata vendat, pro qua & pretium ſtatuatur.* Quæ quum ita ſint, in definitione venditionis ſatius putauimus generali vocabulo rei, quam mercis vti. *Mercis enim appellatio ad res mobiles tantum pertinet l.* 66 *D. de V. S.* ac præterea *ſerui venum expoſiti merx non vocantur l* 73. *D. de legat.* 3. *Mercis* enim *appellatione homines non contineri Mela ait & eam ob rationem mangones non mercatores, ſed venalitiarios appellari ait & recte, l.* 207. *D. de V. S.* vide & Senec. *l.* IV. *de benef. c.* 13. & tamen homines pariter ac res immobiles venduntur. Nec in contrarium allegari poteſt *l.* 1. *D. eod. & l.* 1. *D. de rer. permut.* Nam eo loci merx κατ' ἐξοχὴν & quidem per ſynecdochen ſpeciei pro qualibet re, quæ emi vendique ſolet, ponitur,

nitur, quia frequentiſſimus hic contractus inter mercatores mercis cauſſa celebratur. Deinde voluit JCtus Paulus differentiam inter emtionem & venditionem & permutationem oſtendere; id autem nullo meliore exemplo potuit, quam à mercatoribus aſcita mercis pretiique differentia, vt quemadmodum apud eos aliud merx eſt, aliud pretium, ita in qualibet alia emtione & venditione oporteat eſſe aliud inſtar mercis aliud pretium tanquam rei æſtimationem. conf. Goedd. *l. 66. D. de V. S. p. 667.* Edictum tamen Prætoris de tributoria actione, quod eſt de merce peculiari, explicatione Pedii ad omnes negotiationes porrectum eſt *l. 1. §. 1. D. de trib. act.*

VII.

Sequitur pretium ſine quo nullus emtor *l. 19. §. 5. D. de Ædil. Edict.* nec emtio dici poteſt *pr. Inſt. de E. & V. l. 2. §. 1. D. de contr. emt.* id certum eſſe & in numerata pecunia conſiſtere debet *§. 1. & 2. Inſt. de E. & V.* Quapropter aliæ res non niſi in ſolutum dari poſſunt *l. 9. Cod. de reſc. vend.* Eo enim caſu pecuniam accepiſſe dicimus, etiamſi quid pro pecunia acceptum *l. 1. §. 4. D. de calumniat.* quia par ratio eſt, ſiue quis acceperit numeratam pecuniam, ſiue aliud pro ea, vel etiam fidem de pretio habuerit. Nam *ſi is, qui vendidit, fidem emtoris ſecutus fuerit, dicendum eſt, ſtatim rem emtoris fieri* §. 41. *Inſt. de R D.* Pretium itaque quaſi anima eſt venditionis; in hoc vis omnis ac poteſtas conſiſtit, quod ſi abeſt, totum negotium viribus ſuis deſtitutum corruit. Nam venditio contrahitur, ſi de pretio conuenerint *pr. Inſt. de locat. & cond. l. 2. D. eod.* Sic *vendita & tradita res non aliter emtori acquiruntur, quam ſi is venditori pretium ſoluerit, vel alio modo ei ſatisfecerit, veluti expromiſſore aut pignore dato. Quod quamquam cavetur ex Leg. XII. Tabb. tamen recte dicitur & jure gentium i. e. Jur. Nat. id effici* §. 41. *Inſt. de R. D.* quæ verba ſic interpretatur Franc. Hotman. in *Quæſt. Illuſtr. Q. 12. p. 81.* Quamuis lex XII. Tab. de mancipatione & dominio, quod Jure Quiritum transfertur, ſcripta ſit, idem tamen locum habere etiam in alienatione dominii, quod rem in bonis juris gentium efficit. Ulterius progreditur Contius in *Collectione XII. Tabb. p. 887.* putans in XII. Tabb. fuiſſe. *Res vendita emtori tradita non aliter in ejus jure mancipioque eſto, quam ſi venditor aes appenſum ſolutumve ſit.* Sed magis ex ſententia, quam

Digitized by Google

ex verbis legis id fluxit. Nam lex XII. Tab. omnem alienationem verbo emtionis complexa erat *l.* 29. §. 1. *D. de ſtat. liber* omnemque alienationem voluerat per mancipationem explicari i.e. per imaginariam venditionem. Dominus enim ſtateram ſeu libram tenens emtorem hac formula alloquebatur: *Rauduſculo libram ferito:* is vero qui mancipium accipiebat æs tenens ita dicebat: *Hunc ego hominem ex Jure Quiritum meum eſſe ajo, isque mihi emtus eſt, hoc ære aneaque libra,* deinde ære percutiebat libram, atque æs dabat ei, a quo mancipium acciperet, quaſi pretii loco Varro *l.* IV. & V. *de Ling. Lat.* Boët. *l.* III. *in Topica Cicer.* & Feſt. in voce Rodus. conf. Jacob. Gothofred. *ad ll.* XX. *Tab. p.* 101. Idque ex Jure Attico tranſlatum videtur, Græci enim præſente pecunia merces vendebant, vnde Græca fide mercari in prouerbium abiit. Nam quod Plato *de Legib.* XI. ſtatuerat, ne aliter emtio venditioque contraheretur, quam ſi præſens hinc merces, illinc pecunia traderetur, ad peruulgatas emtiones a Ictis traductum eſt. Si igitur æs haut ſolutum vel fidejuſſor non datus, nec alias ſatisfactum, venditor dominus manet & ſi emtor non ſoluendo exiſtat, venditor rem reuocare poteſt *l.* 5. §. 18. *D. de trib. act.* conf. Ampliſſ. Corn. van Eck *in Princip. Jur. Ciuil. l.* XX. *Tit.* IV. §. 1. Donec enim aliquid deeſt ex his & pœnitentiæ locus eſt & poteſt emtor & venditor ſine pœna a contractu recedere, niſi quid arrharum nomine fuerit datum. Hoc enim ſubſecuto, is qui recuſat adimplere contractum, ſiquidem eſt emtor perdit, quod dedit. Si vero venditor duplum reſtituere compellitur. *pr. Inſt. de E. & V. l.* 17. *Cod. de fid. inſtr.* Cum alias perfectam emtionem atque venditionem re integra tantum pacto & conſenſu poſſe diſſolui conſtet. Etenim quod conſenſu contractum eſt, contrariæ voluntatis adminiculo diſſoluitur. At poſt traditionem interpoſitam nuda voluntas non reſoluit emtionem: ſi non actus quoque priori ſimilis retro agens venditionem interceſſerit *l.* 5. *Cod. de reſc. vend. in fine.* junct. *l.* 1. & 2. *Cod. quand. lic. ab emt. diſc.*

VIII.

Denique hic contractus eam in ſe habet traditionis neceſſitatem, vt etiamſi nihil tradatur, habeat tamen pleniſſimum ac perfectum robur & traditionis neceſſitas incumbat venditori §. 2. *Inſt. de donat.* juncta *l.* 35. §. 5. *Cod. eod.* imo ejus heredi *l.* 8. *pr.* D. *de per. & com.*

rei

rei vend. l. 32. D.*locat.* ita, vt vnus ſoluendo quod intereſt, neque Principis reſcripto *l.* 3. *Cod. de reſc. vend.* neque offerendo duplum *l.* 6. *eod.* altera parte inuita ab hoc contractu recedere poſſit, ſed res ipſa ſit præſtanda, i e. tradenda. Id quod Paulus quoque in ſupra dict. *l.* 1. *recept. ſent. T.* 13. & Varro *l.* 11. *de re ruſtic. c.* 2. his verbis: *nec non emtor poteſt ex emto vendito illum damnare, ſi non tradet, quamuis non ſoluerit nummos: vt ille emtorem ſimili judicio, ſi non reddit pretium*; ſufficienter corroborant. Secus res ſe habet, ſi ipſe emtor poſt moram vel culpam venditoris ad intereſſe agat, quantum nempe ei abeſt, quantumque lucrari potuit *l.* 14. D. *ratam rem. hab. l.* 1. *pr. & l.* 11. §. 9. *l.* 12. D. *de A. E & V. & l.* 10. D. *quib. mod. pign. vel hypoth. l.* 10. *Cod. de Act. E.* Aliud autem eſt hoc in caſu loco rei venditæ intereſſe petere, aliud intereſſe, loco rei venditæ offerre; illud quidem in emtoris eſt arbitrio, hoc autem in venditoris voluntate minime omnium eſt poſitum; aliud enim pro alio inuito ſolui nequit *l.* 16. *Cod. de ſolut.* Nonne enim offerre pretium eſſet recedere a contractu? ac præterea contra æquitatem ac honeſtatem, cujus tamen JCtos Romanos perſtudioſos fuiſſe conſtat, foret, emtorem perfecta emtione rei periculum ſuſtinere & tamen illam, cum vellet, a venditore, alioquin tradere valente conſequi non poſſe. Lauterbach. *in Colleg. Theor. & Prax. ad* D. *de A. E.* §. 8.

IX.

Imprimis igitur ipſam rem præſtare debet venditor, i. e. tradere *l.* 11. §. 2. D. *de A. E. & V.* non dare. Non enim in venditione id agitur, vt dominium rei tradendæ in accipientem tranſeat, ſed vt res tradatur. At, qui tradit non ſemper dominium transfert. Hæc namque res ſiquidem dominus fuit venditor, facit & emtorem dominum; ſi non fuit, tantum euictionis nomine venditorem obligat. *dict. leg. & l.* 20. D. *de A. R. D.* In traditionibus enim conſideramus factum. *l.* 7. §. 3. D *de curat. furioſ.* & effectum *l.* 4. D. *de uſur. l.* 28. D. *de V. O.* Ad prius tenetur venditor, non ad poſterius. Longe enim inter ſe differunt tradere & dare. Dare enim eſt rem perfecte accipientis facere §. 14. *Inſt. de act. l.* 75. §. *fin.* D. *de V. O.* tradere autem transferre poſſeſſionem *l.* 3. *pr.* D. *de A. E. & V. l.* 28. D. *de V. O.* Id quod in alienatione rei alienæ vel maxime cernitur. Nam non videntur data, quæ eo tempore, quo dantur, accipien-

Digitized by Google

tis non fiunt *l.* 167. D. *de R. J.* Rem autem ſi tradere nequit venditor, quod multis accidere poteſt modis *l.* 68. §. 2. D. *de contr. emt.* pro rerum circumſtantiis vel pretium reſtituere debet *l.* 33. D. *locat. cond.* vel ad id, quod intereſt condemnatur §. *ult. Inſt. de E. & V. l.* 4 *junct. l.* 62. §. 1. *de contr. emt.* & *l.* 4. *Cod. de. A. E. Quoties autem res, qua petitur tradi poteſt, ineptum eſt reum ad aſtimationem ejus condemnare* inquit Dionyſ. Gothofred. *in not. ad l.* 17. *Cod. de fideicommiſſ. liber. it. lit. g.* Diſſenſum Dd. hac in re vide apud Bachov. ad Treutl. *vol.* 1. *Diſp.* 2. *Theſ. c. p.* 2. *lit.* 509. & præcipue Arnold. Vinnium *Commentar. ad Inſtit. l.* III. *T.* 24. *ad pr. p.* 177 *ſeq.* qui tandem grauiſſimis admotus rationibus noſtræ accedit ſententiæ, quam etiam vſui fori conformem teſtantur Groenw. *ad l.* 4. *Cod. de Act. Emt.* Carpz. *p.* 2. *Conſt.* 1. *def.* 15. & Wiſſenb. in *Exercit.* D. LXIX. *diſp.* 37. *n.* 2. *in fin. p.* 357.

X.

Inter perfectionem & conſummationem ſeu implementum emtionis & venditionis contractus id vero intereſt, quod conſenſu ille quidem perficitur, ſed per traditionem demum conſummatur. Quemadmodum enim ad nuptiarum implementum, quas non concubitus, ſed conſenſenſus facit, nihilominus Romæ deductio in domum mariti plerumque accedebat & ſecundum J. Sax. ac leges quaſdam municipales, quæ ex illo manaſſe videntur, vt conjux conjugi ſuccedat, ingreſſus thori requiritur *L. R. l.* 1. *a.* 45. *Conſ. Elect.* 19 *p.* 3. ibique Carpz. *def.* 4. ita quamuis conſenſu etiam fiat emtio & venditio: eadem tamen conſummata non prius dicenda, quam res traditæ fuerint, is enim, qui rem nondum tradidit, ipſe dominus eſt. §. 3. *Inſt. de E. & V.* Ante omnia autem, ſi accurate procedere volumus a venditione ſeparanda quoque eſt emtio, qua aliquid meum facio *l.* 20. D. *de contr. emt.* quibus appellationibus veteres promiſcue vtebantur *l.* 19. *ſeq.* D. *de A. E. & V.* conf. Treutl. *vol.* 1. *diſp.* XXVIII. *Theſ.* 1. *lit. a.* Diſſ. Cujac. *l.* 9. *Obſ. c.* 15. reprehenſus a Joh. Robert. *Animadv. J. C. l.* 1. *cap.* 9. Aliud eſt vendere, aliud emere, alius emtor alius venditor *l.* 1. D. *de rer. permut.* Quid vero ſit emtio & venditio & quale intercedat diſcrimen, origo verbi & rei natura indicant. Hinc *in l.* 8. D. *de reſc. vend.* cum *Titius Seji procurator defuncto Sejo ab eo ſcriptus heres, ignorans fundum ſeruo hereditario venditum quaſi procu-*

ratot

rator ſubſcripſiſſet, quæſitum eſt: an cognito eo, prinsquam emtio perficeretur, a venditione diſcedi poſſet? Minime, omnium enim emtio & venditio adeo conglutinatæ ſunt, vt ſeparari non poſſint; nec dicendum, cum perfecta ſit venditio, perfectam quoque eſſe emtionem; quem enim latet, emtionem tam ſub conditione, quam pure contrahi poſſe? ſub conditione, ueluti ſi Stichus intra certum diem placuerit, erit tibi emtus aureis tot. §. 4. *Inſt. de E. & V.* Quo in caſu venditio facta, ſed emtio & ab altera parte alienatio nondum inſecuta.

X I.

Quoties autem quid ex vnius patrimonio decedit & in alterius transfertur, vti ſatis euictum dedimus, alienatio locum ſibi vindicat; vt ideoque cum Dionyſ. Gothofred. *ad leg. noſtr. lit. k.* ſtatuere non opus habeamus: *improprie eum alienaſſe dici, qui non dominium, ſed jus aliquod rei tranſtulerit, puta poſſeſſionem.* Nec neceſſe eſt, vt vel emtor, vel venditor in hoc contractu ſemper fiat locupletior, cum juſta rei venditæ & alienatæ æſtimatio plerumque intercedere ſoleat: & ita quoque ſua ſponte patet ſenſus ac ratio *l.* 20. §. 3. *& l.* 71. *D. de legat. & fideic.* 2. hoc enim caſu tale quid fieri teſtatoris voluntas permittit. *l.* 7. *Cod. de reb. alien. non alien.* Accidere tamen poteſt, vt vnus majorem capiat vtilitatem altero; nam hoc ſolum, quod paulo minore pretio fundum venditum ſignificas ad reſcindendam venditionem inualidum eſt. *In pretio* enim *emtionis & venditionis* vt Pomponius ait, *naturaliter licet contrahentibus ſe circumuenire l.* 16. §. 4. *D. de min.* i. e. vt Paulus inquit; *in emendo & vendendo naturaliter conceſſum eſt, quod pluris ſit minoris emere, quod minoris ſit pluris vendere; & ita inuicem ſe circumſcribere in l.* 22. §. 3. *D. locat.* Neutiquam enim permiſſum eſt venditori fallaciis vti: nam vbique curabant Ædiles, ne emtores a venditoribus hac ratione circumuenirentur *l.* 37. *D. de Ædil. Edict.* conf. Celeberr. Otto *de Ædil. Colon. cap.* XII. §. 3.

X I I.

Alienat autem quis vel agendo vel omittendo; agendo vel ſemet indebite obligando, vel illud, quod debetur ſine acceptilatione vel pacto

pacto

Digitized by Google

pacto gratis remittendo *l.* 1. §. 2. *l.* 17. D. *quæ in fraud. cred.* vel denique dominium vel ſimile jus in alium transferendo *l.* 67. D. *de contr. emt. l.* 1. *Cod. de fund. dot.* Unde recte quoque conſtitutio mutui pro alienatione habetur in §. 2 *Inſt. quib. alien. licet vel non l.* 16. *&* 41. *D. de reb. cred.* Et olim nummi credendo, vt res nec mancipi alienabantur, vti pererudite contra Salmaſium hoc probat Ampliſſ. van Bynkershoek *de reb. mancip. cap.* 9. Ex hoc ipſo enim mutuum appellatum eſt, quia ita a me tibi datur, vt ex meo tuum fiat *pr. Inſt. quib. mod. re contr. oblig.* Vnde & alienatione inhibita, alienationem omnem accipere debemus *l.* 14. §. 6. *D. qui & a quib. manumiſſ. Siue enim lex eam inhibuerit, ſiue teſtator hoc fecerit, ſiue pacto contrahentium hoc admiſerit, non ſolum dominii alienatio vel mancipiorum manumiſſio eſt prohibenda, ſed etiam vſusfructus datio vel hypotheca vel pignoris nexus prohibetur l.* 7. *Cod. de reb. alien. non alien.* & Juſtinianus *Nov.* 7. *cap.* 1. *de non alienand. aut permut. reb. eccleſ. alienationis nomen generalius ideo poſuimus*, inquit, *vt prohibeamus venditionem & donationes & commutationem & in perpetuum extenſam emphyteuſin, quæ non procul ab alienatione conſiſtit.* Ac inde quoque æſtimatio rerum dotalium ſecutis nuptiis vera venditio dicitur *l.* 10. §. 4. *&* 5. *D. de jur. dot.* i. e. cum effectu, vt etiam transferat dominium & idcirco periculum in maritum deuoluat *pr. dict. leg.* ac vtrique contrahentium ex emto & vendito actionem tribuat. *l.* 10. *Cod. de jur. dot. l.* 11. *Cod. de pact.* Quoties enim res æſtimatæ in dotem dantur, maritus dominium conſecutus, ſummæ velut pretii debitor efficitur & ſoluto matrimonio oblato pretio eas retinet, niſi res dotales reddere ei libuerit *l.* 10. §. 6. *D. d. jur. dot.* Id quod de fundo dotali æſtimato dato, qui improprie ita appellatur quoque dicendum *l. un.* §. 15. *Cod. de rei ux. act. l.* 11. *D. de jur. dot.* Nec his aduerſatur *l.* 30. *Cod. eod.* in qua mulieri in rebus dotalibus ſiue mobilibus ſiue immobilibus, ſeu ſe mouentibus, ſi tamen extant, ſiue æſtimatæ, ſiue inæſtimatæ ſint, in his vindicandis omnis poſt diſſolutum matrimonium tribuitur prærogatiua; hujus enim legis reſolutio ex verbis finalibus. *l.* 67. *D. de contr. emt.* erit facillima. Secus ſe res habet in conſtitutione dotis in genere. Quamuis enim in bonis mariti dos ſit, & hinc conſtante matrimonio hujus dominium apud maritum eſſe dicatur *pr. Tit. Inſt. quib. alien. licet vel. non. l.* 7. §. 3. *D. de jur. dot. l.* 75. *eod. l.* 23. *Cod. eod.* nihiloſecius res ab initio vxoris fuerunt & naturaliter in ejus permanent dominio. Non enim, quod legum ſubtilita-

te

Digitized by Google

te tranſitus earum in patrimonium mariti videtur fieri, ideo rei veritas deleta & confuſa eſt *l.* 30. *Cod. eod. l.* 78. *D. de jur. dot.* vid. tamen Joh. Robert. *Animaduerſ. J. C. l.* 111. *cap.* 9. Sic quoque emphyteuta in *l.* 12. *Cod. de fund. patrim.* dominus vocatur; cum tamen dominus eſſe negetur in *l.* 1. §. 1. *D. ſi ager. vectig.* prior enim lex de dominio fructuum intelligenda eſt. conf. Noodt. *ad D. l.* XIX. *tit.* 11 *p.* 429. Quemadmodum etiam tutores & curatores dominorum loco habentur in *l.* 7. §. 3. *D. pro emt. l.* 56. § 4. *D. de furt. l.* 27. *D. de adminiſtr. & per. tut.* & alibi tamen pupilli & minores ipſi vocantur domini *l.* 4. *in fin. pr. D. de in litem jur.*

316.

XIII.

Omittendo autem tunc demum quis alienare dicitur, quando aliquid ex patrimonio dimitti patitur v. g. qui data opera ad judicem non adfuit, vel litem mori patitur vel à debitore non petit, vt tempore liberetur, aut vſumfructum vel ſeruitutem non vtendo amittit. *l.* 3. §. 1. *&* 4. *D. quæ in fraud. cred. l.* 28. *D. de V. S.* & ita quoque *alienationis verbum vſucapionem continere in l. cit.* dicitur: *vix eſt enim, vt non videatur alienare, qui patitur vſucapi.* Alias autem, qui occaſione acquirendi non vtitur, non intelligitur alienare v. g. omittendo poſſeſſionem *l.* 119. *D. de R. J.* aut optionem intra certum tempus datam, aut hereditatem vel legitimam vel teſtamentariam; non enim ſuum deminuit patrimonium *l.* 5. §. 13. *ſeq. D. de donat. inter Vir. & Vx. l.* 28. *D. de V. S. l.* 6. *pr. &* §. 2. *D. de his quæ in fraud. cred. l.* 134. *D. de R. J.* Et ita quoque nuperrime à Scab. Lipſ. judicatum eſt, vbi maritus Lipſiæ in fauorem liberorum lucri dotis mobiliumque vxoris ſuæ renunciauerat. Conſtanti tamen praxi diſtinguunt an viua adhuc vxore maritus ſucceſſioni, quæ ipſo jure defertur *LR. l.* 11. *art.* 76. *Conſt. Elect.* 22. *p.* 3. renunciauerit; an ea mortua: in priori caſu renunciationem ſubſiſtere, in poſteriori non valere ſtatuunt teſte Carpz *deciſ.* 161. *p.* 2. Qua in re tamen analogiæ J. C. non omni ex parte inſeruire videntur. Repudiatio enim verſatur non niſi circa hereditatem vel teſtamento datam vel lege delatam *l.* 13. *D. de A. vel O. H. l.* 60. *eod.* Nam *quod quis ſi velit, habere non poteſt, id repudiare non poteſt l.* 174. §. 1. *D. de R. J.* Delata autem intelligitur hereditas, quam quis poteſt adeundo conſequi *l.* 151. *D. de V. S.* Unde quoque ſi quis dubitet

 viuat

Digitized by Google

nnat teſtator nec ne, repudiando nihil agit §. 1. *diſt. l.* 13. *D. de A. vel O. H.* Et denique nullum eſt dubium, quin etiam ſui & neceſſarii ſeu domeſtici heredes, qui ſtatim ipſo jure absque aditione heredes exiſtunt *l.* 14. *D. de ſuis & legit.* quamquam viuo quoque patre quodammodo domini exiſtimentur §. 2. *Inſt. de hered. qual. & diff.* & poſt mortem patris non hereditatem percipere; ſed magis liberam bonorum adminiſtrationem conſequi videntur. *l.* 11. *D. de liber. & poſth.* cum ratio naturalis, quaſi lex quædam tacita liberis parentum hereditatem adjiciat, veluti ad debitam ſucceſſionem eos vocando *l.* 7. D. *de bon. damn.* heredirate paterna abſtinere poſſint propter generalem definitionem *l.* 6. §. 2. D. *quæ in fraud. cred. & aliis jam dict.*

X I V.

Omittendo autem in vniuerſum alienat jura fiſci obſeruans: ſic Paulus *in fraudem* inquit *fiſci non ſolum per donationem, ſed quocunque modo res alienatæ reuocantur, aque enim in omnibus fraus punitur l.* 45. *pr.* D. *de jur. fiſc.* Nec Paulo contrariatur Vlpianus, vti nonnulli opinantur per *l.* 26. D. *eod.* verbis: *cum quidam capitis reus emancipaſſet filium, vt hereditatem adiret, reſcriptum eſt, non videri in fraudem fiſci factum, quod acquiſitum non eſt.* Prior enim lex ſuppeditat formulam, altera vero ſingulare jus intuitu filii capitis rei: vbi nihil æquius, quam eo caſu, quo propter pœnam parentis aufert bona damnatio, rationem habere liberorum *l.* 7. *pr.* D. *de bon. damnat.* Cum enim hæc acquiſitio ad patrem, quatenus eſt caput familiæ ſpectaſſet, non ſine ratione hoc in caſu filii ſtatus & perſona conſiderata fuit *l.* 10. *Cod. de ſuis & legit. liber. Non enim delinquit is*, vt ait Modeſtinus, *qui in dubiis quæſtionibus contra fiſcum, facile reſpondet l.* 10. D. *de jur. fiſc.* Porro etiam intuitu pupilli hæc theſis ſuam patitur exceptionem in *l.* 5 §. 8. D. *de reb. eor. qui ſub tut. vel cur. ſunt. fundum enim legatum repudiare, pupillus ſine prætoris autoritate non poteſt: eſſe enim & hanc alienationem, cum res ſit pupilli, nemo dubitat.*

X V.

Ex his igitur abunde apparet, ſolam traditionem & vſucapionem hodie

Digitized by Google

hodie maturam alienationis haut abſoluere. Contrarium qui fouent ſententiam, vel maxime argumento *l.* 20. *Cod. de pact.* nituntur, vbi dicitur: *traditionibus & vſucapionibus dominia rerum*, *non nudis pactis transferri.* Quæ lex tamen non adeo generalis eſt, vt reliquos modos transferendi dominium, ſi modo juſto gaudent titulo excludat; potius traditionem & vſucapionem exempli loco adducit & intuitu nudorum pactorum tantum generaliter quid conſtituit. Non eſt enim hic argumentandum ab incluſione vnius ad excluſionem alterius: & quamuis Brunnem. *ad cit. leg.* remedium afferre intendat dicens, *non hic agi de transferendo dominio in genere*, *ſed de dominio*, *quod ex conſenſu duorum transferendum ſit*; nihilominus hæc limitatio, quamuis plurima dubia tollat à reliquis tamen exceptionibus regulam haut reddit ſaluam. Quamquam enim hac admiſſa, reſtrictione non opus ſit monere, etiam aditione hereditatis *l.* 23. D. *de A. vel A. P.* vel legati agnitione acquiri dominium, quia ea, quæ leganrur recta via ab eo, qui legauit, ad eum, cui legata ſunt, tranſeunt *l.* 64. D. *de furt. l.* 1. §. 13. D. *de SCto Sil. l.* 70. §. 3. D. *de legat.* 1. *l.* 80. *de legat.* 2. imo etiam in rebus judicio communi diuidundo, familiæ erciſcundæ vel finium regundorum adjudicatis §. *fin. Inſt. de Offic. Jud.* Vlpian. *tit.* XIX. §. 15. ipſe tamen in ſequentibus exceptiones in *l.* 18. D. *de A. vel A. P. l.* 23. *Cod. de SS. Eccleſ.* ac denique in Principe, ſi velit ſine traditione transferre dominium, ſupereſſe fateri cogitur, & multas alias ſpecies tradit Hahn. ad W. *Tit. de A. R. D. n.* 11.

XVI.

A veritate itaque haut aberrabimus, ſi legem antiquam tem reſpicere, vel traditionem & vſucapionem exempli loco, vel ſ[illegible] dochice poſitam eſſe ſtatuemus; ita vt lex per traditionem juris [illegible] tium & vſucapionem, omnes ciuiles acquirendi dominium m[illegible] intelligat. Optime autem in emtione & venditione hujus legis ſum tradit Vir Præclarus Anton. Schultingius in *Juriſpr. vel Ant.* *p.* 620. dicens: *dictam leg.* 20. *ex mente Triboniani ſic accipi poſſe hodie*, *dominium ſtatim tranſire*, *ſi res à domino ſit tradita*: *ſi ab alio vſucapione*: *non vero ſolis conuentionibus.* Is etenim, qui nondum rem tradidit adhuc ipſe dominus eſt §. 3, *Inſt. de E. & V. l.* 8. & 11. *Cod. de A. E.* ac hinc vindicationem rei, condictionem & furti

Digitized by Google

actionem exhibere debet *l.* 14 *pr.* & §. 1. & 80. *pr.* D. *de furt. l.* 50. *pr.* D. *de rei vind*, Quibus ambagibus tamen hodie opus non eſſe arbitratur Gerh. Titius in *Obſerv. ad Lauterb. p.* 561. dicens, *ſi caſus à facto tertii dependet, tum emtor directe contra nocentem agere poterit, modo* [illegible]*at, ſibi rem plane fuiſſe venditam; nam iſtas ceſſiones redolere antiq*[illegible] *Romani carmina nimiamque in denominandis actionibus ſol*[illegible]*citudinem, facile liquet.*

XVII.

Merum J. Nat. ſi intueamur ſine traditione, ipſo contractus momento dominium in emtorem transfertur; idque ſimpliciſſimum eſſe ait Grot. *de J. B. & P. lib.* 2. *cap.* 12 §. 15. Leges autem Ciuiles, & fraudibus & perfidiæ hominum obuiam irent, traditionem veram, fictam aut ſymbolicam requiſiuere. Nec tamen deſunt, qui opinantur, nec naturaliter absque traditione tranſire rei dominium; quippe quum dominium rerum ex naturali poſſeſſione cœperit *l.* 1. §. 1. *D. de A. vel A. P.* & alias per naturam diſcriminari non poſſe obligationem ad alienandum ab alienatione ipſa Vinn. *ad* §. 40. *Inſt. de R. D.* Kulpiſ. *Coleg. Grot. Exercit.* v. §. 1. *p.* 61. Hert. ad Pufend. *J. N. & G. L.* iv. *cap.* 9. §. 8. Contrarium tamen multis rationibus adſtruxerunt Grot. *dict. loc.* & *l.* 2. *c.* 6. §. 2. *cap.* 8. §. 25. & præcipue quoque Sam. Pufend *de J. N. & G. L.* iv. *cap* 9. §. 5. *ſeqq.* ac diſtinctione rem explicans, conſiderari poſſe dominium quatenus eſt qualitas moralis, prout abſtrahit à poſſeſſione, vel quatenus aliquid phyſicæ facultatis intelligitur continere, per quam [illegible]atim exerceri queat: Priori in caſu ceſſare poſſe traditionem, ſe[illegible]n poſteriori & hoc ex ipſa ratione fluere, cui *lex* 23. D. *de A. P. P.* omni ex parte reſpondet.

XVIII.

Diſſentientium argumenta, quæ mox adduximus lubricis ſane nituntur fundamentis. Concedendum omnino eſt, dominium rerum ex naturali poſſeſſione cœpiſſe, quæ nempe occupationem inſequitur, quemadmodum Paulus *d. l.* 1. §. 1. *de A. vel A. P.* hanc rem vlterius declarans dicit: ejus rei veſtigium remanet in his, quæ terra mari cœloque capiuntur atque deinceps poſſidentur conf. *l.* 3.

§. 14.

§. 14. D. *eod.* Sed plane alia ac diuerſa eſt quæſtio, an in rebus jam occupatis & poſſeſſis ad transferendum rei dominium naturaliter quoque traditio poſſeſſionis & in jure ceſſio requiratur, aut an nuda voluntatis declaratio ſufficiat? ac præterea vacillare videtur conſequentia, per quod res primum coeperit, illud etiam in conſtituendis ſingulis ejusdem indiuiduis adhuc quoque requiri. Altera autem ratio meo quidem judicio inſufficiens videtur. Ponamus enim ſola conuentione ſeria dominium aut ſane jus ei proximum J. N. in emtorem transferri, anne & adhuc adeſſet quædam ſpecies, in quibus tantum alter ad alienandum ſit obſtrictus? quidni. Prætereo emtionem ſub conditione celebratam, de qua in §. x. huj. Diſſ. egimus, vnico tantum caſu contentus v. g. ſi heredi per vltimam voluntatem injunctum ſit, vt alteri rem intra certum tempus pro certo pretio aut certa re tradat. Nonne is obligatus eſt ad rem tradendam & alienandam, ſi modo hoc tertio intra definitum ſpatium placeat? Et denique quid quæſo intereſſet, ſi affirmetur, ſtatim cum in re vendenda & emenda conſenſerint partes fieri alienationem, cum ſolo conſenſu perfici venditionem & ſtatim periculum in emtorem deuolui concedant omnes. Et ita quoque *Ord. Polit. Ducat. Magd. cap.* 22. §. 3. intuitu mobilium Juris Naturalis retinuit præcepta, his verbis: *ſoll in beweglichen Güthern das Eigenthum des erkaufften Guths auf den Käuffer kommen, ſo bald er mit den verkäuffer des kauffs einig wird, und der zahlung halber auf ihm zu ſehen ſich erkläret, obgleich die Lieſſerung noch nicht geſchehen und die zahlung ſo fort nicht erfolget.*

XIX.

318

Præterea alienaſſe intelligitur quoque is, vt Paulus in *l.* 8. §. 2. *D. de alienat. jud. mut. cauſſ. fact.* cenſet, qui alienam rem vendit. *Nam emtio eſt & venditio, ſed res emtori auferri poteſt. l.* 28. *D. de contr. emt.* Is enim qui vendidit neceſſe non habet rem emtoris facere, ſed tenetur ſaltem hactenus vt rem emtori haberi liceat. *l.* 25. *D. eod. & l.* 30. §. 1 *D. de A. E. & V.* Per ejusmodi autem illicitam venditionem, vt vocatur, nil niſi poſſeſſio & facultas vſucapiendi transfertur *l.* 1. *Cod. de commun. rer. alien. l.* 3. *&* 4. *C. de R. V.* vid. Duaren. *in Tit. de alienat. mut. jud. cauſſ. fact.* Eandem enim ob rationem Julianus *in l.* 7. §. 3. *D. de cur. furioſ.* ad quæſtionem: an alteri ex curatoribus

 recte

Digitized by Google

..te ſoluatur, vel an vnus rem furioſi alienare poſſit? reſpondit, *recte ſolui, eum quoque, qui ab altero ex curatoribus fundum furioſi legitime mercaretur, vſucapturum: quia ſolutio, venditio, traditio facti ..gis, quam juris ſint.* h. e. ſimplex factum eſt curatoris vendenti..s, quod dominium rei venditæ pupillo non adimit, facultatem vſucapiendi tamen præbet. *a. l.* 109. *D. de V. S.* Quapropter etiam hæc venditio pro alienatione merito habetur. Curator enim furioſi adeo perſonam domini ſuſtinet, vt etiam tradendo rem furioſi alienare exiſtimetur *l.* 56. §. 4. *D. de furt.* Diſſ. Hotom. *in quæſt. illuſtr. quæſt.* XLI. *p.* 334. Et ſic quoque jure veteri, ſi quis non dominus rem mancipi mancipauerat, valebat quidem mancipatio, ſed non fiebat Dominus rei mancipatæ is, qui eam acceperat. niſi annum vel biennium eam rem poſtea poſſediſſet: quia nemo plus juris ad alterum transferre poteſt, quam ipſe habet *l.* 54. *D. de R. J.* Ant. Cont. *Diſp. l.* 1. *cap.* XIII.

X X.

Paulo igitur penitius introſpecta vtriusque tam venditionis, quam alienationis indole ac natura, reſtat, vt hæc in pauca conferamus & ad generales redigamus formulas: ſc. quoties res certa pro certo pretio venditur & traditur, aut quocunque modo ſit, conſenſu vel negligentia vnius patrimonium minuitur, alterius augetur: toties niſi ſingulare quid intuitu tranſlationis dominii leges requirant, alie.. locum inuenit. Et e contrario: quoties res certa vel indeter.. vel ſub conditione pro certo pretio tradenda promittitur, vel ..s requiſitis legalibus tradita eſt: toties equidem vendita, mi..e omnium autem pro alienata eſt habenda. Certum autem eſt, cujus ſpecies vel qualitas, quæ in obligatione verſatur aut nomine ſuo, aut ea demonſtratione, quæ nominis vicefungitur, qualisquantaque ſit oſtenditur *l.* 6 *D. de reb. cred.* Sic Paulus *materiam emtam, ſi furto periiſſet, poſtquam tradita eſſet, emtoris eſſe periculo reſpondit: ſin minus, venditoris l.* 14. §. 1. *D. de per & com. rei vend.* Interdum etiam ſine noua traditione nuda voluntas domini ſufficit ad rem transferendam: veluti ſi rem, quam tibi aliquis commodauerit, aut locauerit. aut apud te depoſuerit, poſtea aut vendiderit (tibi) aut donauerit. Quamuis enim ex ea cauſſa tibi eam non tradiderit; eo ipſo tamen, quod patitur, tuam eſſe, ſtatim tibi adquiritur proprietas, perinde,

ac

Digitized by Google

ac ſi eo nomine tibi tradita fuiſſet. §. 44. *Inſt. de R. D. l.* 9. §. 5. *&* 6. *D. de A. R. D.* quam traditionem JCti per fictionem breuis manus vocant. Item per ſymbolum, ſi quis merces in horreo depoſitas vendiderit, ſimul ac claues horrei tradiderit emtori, transfert proprietatem mercium ad emtorem §. 45. *Inſt. d. R. D.* Sed diximus interdum quoque in transferendo dominio leges ſingulare quid deſiderare: ſic alicubi profeſſio apud populum aut magiſtratum, alibi relatio in acta fuit neceſſaria vid. Grot. *de J. B. & P. l.* 11. *cap.* 6. §. 2. Et ita quoque ex *Conſt. Carol. V. de Anno* 1526 in genere non aliter immobilium venditio videtur efficax, quam ſi ſolemnis earum traditio coram lege loci fiat Voet. *ad Inſt. l.* 111. *Tit.* 24. *p.* 231. *ad D. l.* XVIII. *Tit.* 6. *n.* 6. *p.* 814. Et in Saxonia, quoad immobilia ex parte venditoris abdicatio poſſeſſionis, ſeu reſignatio, *die Auflaſſung der Lehn* & ex parte emtoris judicialis inueſtitura, *das er es von den Lehnherrn zu Lehn empfahe* requiritur *L. R. l.* 1. *art.* 34. *l.* 2. *art.* 24. *Deciſ. Elect.* 61. Secus tamen in Electoratu hodie ſe res habet in prædiis ſub haſta venditis, quæ poſt adjudicationem emtori judici aliter traduntur, citra reſignationem debitoris judicialem per *R. O. P. S. an Tit.* XXXIX. §. 18. Aliàs autem neque immiſſione, vt obſeruat B. Parens meus *in Enunc. ad O. P. S. cit. Tit. en* 27. *p.* 1333. nec priuata rei immobilis traditioni dominium transfertur Carpz. *P.* 2. *Conſt.* 39. *def. ult.* Quapropter priusquam his requiſitis fuit ſatisfactum, res equidem vendita, ſed non alienata dicenda *l. noſtr.* Si enim reſignatio judicialis non fuit ſubſecuta, tunc plenum dominium penes venditorem manet & emtor non niſi nudam detentionem nanciſcitur. Joh. Philipp. *ad Deciſ. Elect. Deciſ.* 61. *Obſ.* 1. *n.* 13. *&* 14. Et ex ſolo hoc fundamento coram Concilio Acad. Lipſ. in Chriſtoph. Adam Schuchart concurſu *Anno* 1723. domus, quamuis extrajudicialiter jam tradita hincque in bonis emtoris eſſet, maſſæ tamen concurſus vindicabatur. Et cum hic caſus ſingularem in modum præſentem illuſtret atque corroboret ſententiam a Fratre meo Optimo Dn. Joh. Flor. Riuino JCto & Anteceſſ. Lipſ. cui haut parum me debere publice profiteor, & qui in hoc proceſſu in Conſilium adhibitus fuit, ſuppeditatum, in fine hujus diſſertationis apponere non erit incongruum.

Huc

Digitized by Google

XXI.

Huc tamen non facit, quod in Saxonia vſitatiſſimum eſt, vt mulieres poſſeſſionem bonorum immobilium cedant maritis eosque de his in judicio inueſtiri curant, qui propterea *Lehntrager* dicuntur; ſiquidem hæc ceſſio ipſis dominium haut tribuit, teſte Carpz. *Conſt.* 13. *P.* 2. *d* 17. An autem ad vnamquamque rei immobilis alienationem reſignatio judicialis ſecundum Jus Sax. Commune exigatur, olim operoſe in dubium vocabat Franzk. *l.* 2. *reſolut.* 12. putans allegatos textus ſolummodo de donatione bonorum auitorum loqui; ſed hodie in Electoratu nullum remanet dubium per *Deciſ. Elect.* 61. dummodo ſtatuto loci non aliter prouiſum vel legitima & indubita conſuetudine poſterior opinio introducta ſit. Jure Sax. Com. autem generaliter hanc traditionis judicialis neceſſitatem quoque obtinere F. J. L. M. *Aug.* & 99. ad Conſ. Reg. Halenſ. viſum conſ. B. Menck. *Synopſ. Theor. & Prax. Tit.* 1. *n.* 17. *p.* 430. Cum itaque ante reſignationem judicialem rei venditæ dominium apud venditorem maneat, non eſt cur cum Titio *ad Laut. Obſ.* 569. negemus, venditorem ante reſignationem rem valide oppignorare poſſe, quin potius contrarium cum Carpz. *l.* 1. *reſp.* 102. *in fin.* affirmemus. Talis enim venditor contra bonam fidem equidem ageret, nihilominus tamen hypotheca tertio conſtituta valeret: emtori perſonali propter ruptam fidem contra venditorem actione competente *a. l.* 11. *Cod. de. A. E.*

XXII.

In Jure Feudali vaſallus, qui feudum vendidit pro vaſallo habetur, donec jus ſuum emtori cedat, nec vllus pro vaſallo agnoſci & inueſtiri poteſt, niſi prior jus ſuum feudi remiſerit, *bis der vorige Beſitzer die Lehn auf gelaſſen L. R. l.* 2. *art.* 24. *verb. ein iegl. Mann Lehn*, Hartm. Piſtor. *Obſ.* 230. Et ſic quoque in Gelria immobilia non transferuntur citra actum ſymbolicum effeſtucationem dictum, de quo argumento extat Tract. Fred. a Sande poſt mortem autoris a Lamberto Goris, Syndica Nouiomag. auctus atque editus. Conſimilem traditionis ſymbolicæ judicialis modum ex Actis ſe aliquando obſeruaſſe tradit Beyer. *in poſit D. l.* XIX. *Tit.* 1. *lit edas in der alten Sächſchl. Churſtadt Liberwerda ſelber Stadt obſeruanz nach die*

die Lehn vermittels eines grunen Reiſſes gereichet werde : & *in Ord. Prov. Henneb.* teſte Schilt *in Exercit. ad* D. *Ex.* 11x. *ad* §. 5. *lit. c. p.* 164. *mus aller verzigt, vermöchtnis und Ubergab an unſer Land-Gericht mit Mund und Halm gegeben werden.* Vendita autem & non alienata vel maxime quoque res dicitur v. g. ſi emtio ita facta fuerit, eſt mihi emtus Stichus aut Pamphilus & in poteſtate venditoris aut emtoris poſitum eſt; quem velit dare aut emtum habere *l.* 34. §. 6. D. *de contr. emt.* ac ſola venditio locum habet in his, quæ pondere numero menſuraue conſtant, antequam venditum admenſum vel annumeratum eſt *l. c.* §. 5 licet etiam dolium ab emtore ſignatum ſit. *Magis enim ne ſummutetur ſignari ſolere, quam, vt tradere tum videatur Labeo ait l.* 1. *pr. &* §. 2. D. *de P. & C. R. V.* idem aſſeuerandum, ſi ſub conditione emtio venditio contracta ſit & conditio nondum exiſtat §. 4. *Inſt. de E. & V. l.* 8. *pr.* D. *de P. & C. R. V* Cujus rei effectus, vt venditor venditioni ſtare & ad id tempus rem ſuo periculo ſeruare teneatur *l.* 5. *Cod. eod.* niſi adjecta conditio aliud jubeat *l.* 10. D. *eod.* ita vt alteri eandem rem ſub pœna falſi vendere non valeat *l.* 21. D. *& L. Corn. de Falſ.* eum tamen, cui res priori data eſt in detinendo dominio potiorem leges eſſe conſtituunt *l.* 15. *Cod. de Rei vind. l.* 11. *Cod. de A. E. l.* 31. §. 2. D. *eod.*

XXIII.

Miſſis hiſce nunc coronidis loco non minus de periculo & commodo rei venditæ & alienatæ, quam etiam venditæ & non alienatæ, non nihil dicamus. Eſt autem periculum hoc in loco damnum caſu fortuito enatum, ſi homo mortuus aut fugerit, aut ſubreptus, aut læſus ſit, aut ædes totæ aut aliqua ex parte incendio conſumtæ §. 3. *Inſt. de E. & V. l.* 7. §. 15. D. *de P. & C. R. V.* vbi vulgare in jure occurrit præceptum: periculum & commodum regulariter ad dominum pertinere: rem etenim perire ſuo domino *l.* 5. 6. 8. *&* 9. *Cod. de pign. act.* Vnde ſi accurate rem perpendimus in alienatione ad emtorem, in venditione ad venditorem rei venditæ periculum & commodum ſpectare deberet. Sed licet, vti ſupra adduximus, leges in venditore vsque ad traditionem domini nomen retinuerint; in emtorem tamen commodum & incommodum rei venditæ conſenſu perfecta emtione tranſtulerunt: teſtatur hoc Paulus *l.* 8. *pr.* D. *de P. & C. R. V.*

 dicens,

Digitized by Google

dicens, *neceſſario ſciendum eſt, quando perfecta ſit emtio, tunc enim ſciemus, cujus ſit periculum. Nam perfecta emtione periculum ad emtorem reſpiciet; tametſi res vendita etiam non ſint tradita* §. 3. *Inſt. de E. & V. l. 6. Cod. de P. & C. R. V.* Specie enim vendita periculum ſpectat ad emtorem *l. 5. Cod. eod.* Ejus namque debitor rei interitu liberatur. *l. 23.* D. *de V. O.* §. 16. *&* 18. *Inſt. de legat.*

XXIV.

Nec his adverſatur *l. 12, 13, &* 14. D. *de P. & C. R. V.* cum illic ante traditionem damnum lectis in via publica poſitis ab Ædili illatum ad venditorem ſpectat; quia in culpa erat, quod non domi eos, donec traderentur, aſſeruauerit, ſed in publica via poſitos habuerit Voet. *ad* D. *L* XVIII. *T.* 6. §. 1. Ædiles enim ſtudebant, vt ante officinas in via publica nihil projectum ſit, vel propoſitum *l. un.* §. 4. D. *de via publ.* Quamobrem præſumtio pro iis erat, lectos jure eſſe conciſos. Nam qui jure publico vtitur, non videtur injuriæ faciendæ cauſſa hoc facere: juris enim executio non habet injuriam *l. 13* §. 1. D. *de injur.* Si vero modum egreſſus fuerit, ex lege Aquilia vel injuriarum conueniri potuit *l. 29.* §. *fin.* D. *ad L. Aquil. l. 32.* D. *de inj.* vid Ampliſſ. Otto *de Ædil. Colon. p.* 353. *Gloſſa,* vt inquit Panciroll. *Theſaur. Var. Lect. L.* 11. *cap.* XL. *Sentiens difficultatem hujus legis, diuinat, hic venditorem in ſe periculum recepiſſe, de quo nihil in lege. Secundo ait, poſſe intelligi venditos fuiſſe lectos in genere, quod cum perire nequeat, neceſſe eſt periculum venditor ſuſtineat, donec in emtorem tranſlata res fuerit. Qui ſenſus & extraneus eſt et legi repugnat, ipſos enim lectos, qui emti fuerunt ab Ædili conciſos fuiſſe ait JCtus.* Prior igitur ſententia potius tenenda, quam Pancirollum loc. cit. jam fouiſſe deprehendimus.

XXV.

Difficilior adhuc inſpectio eſt *l. 16.* D. *de cond. cauſſ. dat. cauſſ. non ſec.* vbi Celſus dicit: *quod ſi dedi tibi pecuniam, vt mihi Stichum dares, vtrum id contractus genus pro portione emtionis & venditionis eſt? an nulla hic alia obligatio eſt ob rem datire non ſecuta? in quod procliuior ſum: & ideo ſi mortuus eſt Stichus, repetere poſſum, quod ideo tibi dedi, vt mihi Stichum dares.* Dignam hancce legem animaduerſione

Digitized by Google

uerſione putauit Noodt. *in Prob. J. C. L.* IV. *cap.* IV. vbi erudite demonſtrat, pecuniam non pro pretio, ſed pro merce hac in lege habendam eſſe, dum peregrini nummi vt Darici, Philippi, Victoriati mercis loco olim habiti, vti Voluſius Mæcianus *Lib. de Aſſe.* & Plin. *L.* 33. *c.* 3. *Hiſt. Nat.* tradunt. Quemadmodum etiam Vlpianus *l.* 9. §. 2. *D. ad L. Corn. de Falſ. hac lege cautum* eſſe, inquit, *ne quis nummos ſtagneos plumbeos emere vendere dolo malo vellet.* Plura eaque haut vulgaria de eadem lege vide in Barnab. Briſſ. *Select. ex Jur. Ciuil. Antiq. L.* 1. *cap.* IIX. & in Noodt. *Obſ. L.* I. *cap.* XVII. Ideoque hic contractus pro rerum permutatione potius, quam pro emtione & venditione eſt accipiendus, vti etiam expreſſe in Baſilicis dicitur ὐκ ἐςι πρᾶσις ἀλλὰ ἐναλλαγή vid. Cujac. *Obſ. L.* 23. *cap.* 29. Pro uocant alii ad *l.* 51. D. *de legat.* I. nec plane inutiliter, atque vi hujus legis diſtinguunt, an pecunia numerata fuerit data, an vt corpus, vti hoc in loco *conf. eund. ibid.* vtraque ſententia difficultatem legis tollit. Ea autem reſolutio hujus legis, quam affert Gudelinus in *Jure Noviſſ. L.* III. *cap.* VII. *p.* 115. ſtatuens, *ſi expreſſe partes conuenerint, vt dominium rei tranſire oporteat, non emtionem, ſed contractum innominatum cenſeri,* legibus non ſatis conueniens videtur. Quamquam enim largiamur, quod propter verbum dare & ſequentia facile concedendum eſſet, hac lege partes de dominio præciſe transferendo conueniſſe: inde tamen haut ſequitur, pactum hoc, quod in continenti ſubſecutum eſt, naturam emtionis ac venditionis in mutaſſe, vt innominatus eſſe incœperit, ſed potius, ſi ejusmodi adjectum fuiſſet pactum huic bonæ fidei judicio infuiſſet *l.* 7. §. 5. *ſeq.* D. *de pact. l.* 13. *Cod. eod. jung. l.* 4. D. *de vſur.* Cum vero Celſus dicat, nullam hic aliam obligationem eſſe, quam ob rem dati re non ſecuta, de permutatione potius quæſtionem in *h. l.* eſſe intellectu eſt facillimum.

XXVI.

Diximus in ſuperioribus Conſt. Carol. V. in venditione rerum immobilium ſolemnem traditionem coram lege loci & ſecundum J. Sax. aliorumque locorum ſtatuta abdicationem poſſeſſionis & judicialem traditionem requiri; quæritur igitur, an hoc ipſo intuitu periculi quicquam ſit innouatum? quod merito negandum, & cum Voet *l. c. n.* 6. *p.* 814. intuitu Conſt. Carol. V. negatiuam

D. *de R. J.* confirmant. Quibus nec refragatur. *l.* 34. D. *de contr. emt.* ubi Paulus contrarium ſibi Labeonem refert: *ait enim exiſtimaſſe eum, ſi in emtione fundi dictum ſit, accedere Stichum ſervum neque intelligatur, quis ex pluribus accedere debeat, cum de alio emtor, de alio venditor ſenſerit, Stichum illum deberi quem venditor intellexerit.* Nam non pertinet hæc lex ad ambigui controuerſiam: quia in ea erraviſſe contrahentes ſupponit Paulus: ſupponit enim de alio ſeruo emtorem, de alio ſenſiſſe venditorem. Aliud autem eſt errare, aliud ambigue paciſci vti hæc in *l.* 21. §. 1. D. *qui teſt. fac. poſſ.* diſtinguuntur. Illud vitiat contractum, hoc minus. Ambiguitas enim & obſcuritas per regulas bonæ interpretationis tollenda. Error autem ſi v. g. in re ſeu corpore ejusue materia vniuerſa deprehenditur emtionem reddit nullam *l. 9. pr. &* §. 2. *l.* 41. §. 1. D. *de cont. emt.* Neutiquam autem ſi in nomine ſolummodo ſit diſſenſus *l.* 9. §. 1. *eod.* vti hac in lege. Ita quærit ibi Paulus an valeat venditio, quod non opus habuiſſet, ſi ibi ageretur de ambiguo. vid. Joſeph. Aueran. *Interpret. Jur. l.* 11. *cap.* 11. *cat. h. leg.* Quando igitur lex contractus clara eſt & aperta & de mentis contrahentium interpretatione agitur, fauendum eſt venditori, tanquam reo potius, quam emtori qui majorem ex contractu vtilitatem quærit. *a.* §. 33. *Inſt. de A* id quod de *l.* 60. D. *de contr. emt. & l.* 54. §. 1. D. *de A. E.* qr que aſſeuerandum. Cum alias ſecundum emtorem interpretari pactu debeat, quod plerumque. quæ ſibi ſunt ſuperflua vendat, conti vero, quæ neceſſaria ſunt emantur vid. Lud. Charonda in πιθανῶν *ſeu veriſimil. l.* 111. *cap.* x1. *p.* 387. in *Theſaur. Jur. Rom.* a v. Conſultiſſ. Everard Ottone nuper Lugd. Batav. editum & quæ ille in præſtatione ad tom. 2. theſauri ad hanc *l.* 34. monuit. Ceterum intereſſe dicunt, quis legem dixerit contractui, an emtor, an venditor & ſemper contra illum interpretationem faciendam eſſe, qui apertius & clarius loqui potuiſſet vid. a Sande ad *l.* 172. D. *de R. J.* vt adeoque cum Cujacio *l.* 1. *Obſ. c.* 10: *& l.* 9 *c.* 10. *& in l.* 83. *de V. O. dict. leg.* 34. emendatrices admouere manus eſt pro verbo (venditor) verbum (emtor) ponere non opus habeamus conf. a Sand. *dict. loc.*

XXVIII.

Si vero venditor periculo ſe ſubjecerit in id tempus hoc ſuſtinebit, quoad ſe ſubiecit *pr. l.* 1. D. *de P. & C. R. V.* Expreſſa enim nocent, non expreſſa non nocent *l.* 195. D. *de R. J.* Ac de

 mu

mum perfecta emtione ad rem alienandam & tradendam cum omni cauſſa agere poſſumus & conſequenter in rem nobis competit actio: venditor autem pretium tantum ac ſi mora interceſſerit, vel emtor ante pretium ſolutum fructus percepiſſe probetur, vſuras officio judicis exigere poteſt *l.* 5. *&* 13. *Cod de A. E.* Nunquam enim illi in rem actio cum emtore, qui perſonaliter ſolummodo ei eſt obli... competit *l.* 1. *Cod. eod.* vnde quoque actio pretii dicitur in *l.* 8. *&* 9 *Cod. de Contr. Emt.* Venditor antem etiam id reſtituere compellitur, quod occaſione rei percepit *l.* 14 *pr.* D. *de furt.* dum poſt perfectam emtionem & venditionem omne commodum & incommodum, quod rei venditæ contingit, ad emtorem pertinet *l.* 1. *Cod. de P. & C. R. V.* §. 3. *Inſt. de E. & V.* Vnde etiam theſaurus perfecta emtione, licet fundus non fuerit traditus emtori reſtituendus *l.* 67. D. *de rei vind.* Sane enim ſi hereditates & legato ſeruo vendito relicta ante traditionem ſine diſtinctione cujus intuitu ſint relicta, ſpectant ad emtorem, vti docet *l.* 13. §. 18. D. *de A. E. & V.* quidni ad eundem pertineat theſaurus? nec nos mouet in contrarium *l. un. Cod. de theſ. junct.* §. 3. *Inſt. de E. & V.* dum, vt ſatis euidentem vedimus, a tranſlatione dominii hoc in loco non deriuatur venditæ commodum ac periculum.

XXIX.

Coronidis loco exhibeo Tibi L. B. caſum in Chriſtoph. Adam. Schuchart concurſu obuium, cujus intuitu non ſolum ſententias apponere, verum etiam ſtatum cauſſæ paucis attingere verbis operæ erit pretium. Jam dictus Schuchart Lipſiæ dimidiam partem domus ſic dicti *zum ſwartzen Bock*, quam a patre jure hereditario acceperat Joh. Mariæ D. Frid. Wilhelm. Goede vxori vendiderat eumque in finem inſtrumentum emtionis & venditionis magiſtratui ad confirmandum obtulerat: cujus confirmatio tamen propter allegatum a D. Zittmarn jus protimiſeos interpoſita proteſtatione & appellatione differebatur; interim venditor coram Notario & teſtibus poſſeſſionem venditæ domus emtori concedebat: & cum hujus domus, quoad dimidiam partem, pretium in 1000 th. conſiſteret venditor accepta ſumma 650 th. & reliqua tempore judicialis inueſtituræ promiſſa; etiam ſuper his inſtrumentum Notarii confici curabat & ſe ab hoc contractu nullo modo receſſurum ſub clau-

Digitized by Google

clauſula jurisjurandi promittebat. Dum dicta ratione judicialis inueſtitura differebatur poſtmodum moto concurſu a F. J. L. M. *Jan.* 1720. pronunciabatur: *auch iſt Frau. Joh. Mar. Goedin kauff an den Theil des Hauſſes zum ſchwarzen Bock, ſo den Schuldner zuſtehet, indem bereits der concurs vorhanden geweſen, nicht zu läſſig.* Interpoſita tamen leuteratione, qua hanc emtionem ante ortum concurſum jam celebratum fuiſſe ſufficientibus rationibus confirmabatur, hunc in modum a Scab. Lipſ. *Menſ. Febr.* 1721. ferebatur ſententia: *im übrigen bleibet es, weil zwar der mit Frau Joh. Mar. Goedin getroffnen kauff, nachdem ſelbiger noch vorerregten concurſ- geſchloſſen worden nicht unzuläſſig, gleich wohl aber, da die lehns Aufflaſſung und Reichung gerichtlich nicht erfolget, das eigenthum des halben Hauſſes zum Schwarzen Bock bey Schucharten verblieben, der von-eingewandter leuterung ungeacht bey dem am 8 Febr. des abgewichenen 1720 Jahres eroffneten fol befindlichen Urthel billig und iſt dannenhero, die Helffte gedachten Hauſſes zum Schwarzen Bock zu dieſen concurs zu ziehen.* quæ ſententia quoque in ſupr. Appellat. Jud. Dreſd. duabus ſententiis interpoſita Appellatione *d.* 29. *Aug.* 1722. & leuteratione *d.* 20. *Febr.* 1713. fuit confirmata.

FINIS.

Digitized by Google

Corollaria.

I.

Pater, qui filium dat in adoptionem, alienat.

II.

Vnicum datur Jurisprudentiæ objectum jus ſeu leges.

III.

In veſtimentis & verus & quaſi datur uſusfructus.

IV.

Non ſemper in jure procedit regula: Si vinco vincentem, vinco quoque victum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google